

ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 65

Տրված է՝

<<Էկո Առևիլ>> ՍՊԸ
ք. Երևան, Կոմիտաս 38/2

Գործունեությունը՝ <<Գեղթիմ>> ՓԲԸ-ի Ամովսարի ուկեբեր քվարցիդոների հանքավայրի շահագործման նախագծի վերաբերյալ
<<Վայոց ձորի և Սյունիքի մասեան մարզական փարածք

Տնօրեն՝

Գլուրզյան

Առդիր եզրակացությունը՝ կթերթ:

ՓՈՐՁԱՔՆՍԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ԾՐՁԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՍՈՒԹՅԱՆ

թիվ ԲՓ 65

«31» 07 2012թ.

«Էկո Առողիտ» ՍՊԸ կողմից ներկայացված «Գեռքիմ» ՓԲԸ-ի Ամուսարի ուկերեր քվարցիտների հանքավայրի շահագործման աշխատանքային նախագծի վերաբերյալ

սույն թե օրենք
01.08.2012 թ.

Պատվիրատու՝	«Էկո Առողիտ» ՍՊԸ
Նախագծող՝	«ՎՀՀ» ՍՊԸ, «Էկո Առողիտ» ՍՊԸ
Լիազորված անձ՝	Հ. Ավետիսյան, Մ. Առուստամովա
Ներկայացված նյութեր՝	Աշխատանքային նախագիծ
Տեղադրման վայրը՝	ՀՀ Վայոց ձորի և Սյունիքի մարզերի վարչական տարածք

Ամուսարի ուկերեր քվարցիտների հանքավայրը գտնվում է ՀՀ Վայոց ձորի և Սյունիքի մարզերի վարչական սահմաններում: Զանգեզուրի լեռնաշղթայի հյուսիս-արևմտյան ճյուղավորումների ջրբաժան մասում, 2500-2988մ բացարձակ բարձրության վրա: Ամուսարի ուկերեր քվարցիտների հանքավայրի Տիգրանես տեղամասի պաշարները հաստատված են ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության աշխատակազմի Օգտակար հանածոների պաշարների գործակալության կողմից՝ 2009թ փետրվարի 23-ի թիվ 211 որոշմամբ և կազմում են՝ հանքաքար՝ 18395.7 հազ.տ և մետաղ 16380կգ: 29.09.2009թ «Գեռքիմ» ՓԲԸ ներկերությունը շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության է ներկայացրել Ամուսարի ուկերեր քվարցիտների հանքավայրի Տիգրանես տեղամասի շահագործման աշխատանքային նախագիծը, որի վերաբերյալ 09.12.2009թ ստացել է թիվ ԲՓ-127 փորձաքննական դրական եզրակացությունը:

2011թ. սեպտեմբերի 16-ի N309 որոշմամբ ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության աշխատակազմի օգտակար հանածոների պաշարների գործակալությունը վերահստատել է Ամուսարի ուկերեր քվարցիտների հանքավայրի Տիգրանես տեղամասի պաշարները՝ հանքաքար՝ 56434.5 հազ. տ, ուկի՝ 52664.0 կգ, արծաթ՝ 210.51 տ:

Նախագիծը կազմվել է համաձայն «Գեռքիմ» ՓԲԸ տեխնիկական առաջադրանքի և էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության կողմից տրված հանքարդյունահանման հատուկ լիցենզիայի հիման վրա, մինչև 25 տարի գործունեության ժամկետով:

Հանքավայրի մակերեսը (տրամադրված լիցենզիայով) կազմում է 79.8 հա պաշարների հաշվարկման խորությունը վերցվում է 2700մ նիշը, որը և վերցվել է որպես բացահանքի հատակի (ներքին) նիշ:

Հանքային մարմինը մակերեսություն ունի իզմուներիկ-օվալաձև եզրագիծ, որի երկարությունը 800-1000մ է, իսկ լայնությունը 600-800մ: Հանքային մարմինը հորատանցքերով հետամտվում է մակերեսությունը մինչև 100-150մ խորությունը, սակայն պաշարների հաշվարկման ժամանակ ներքին սահմանը վերցվել է 2830մ, այսինքն մոտ 100մ:

Հանքամարմնի տեղադրման պարամետրերը, ապարների ֆիզիկամեխանիկական հատկանիշները թելադրում են հանքավայրի շահագործումը իրականացնել բաց եղանակով, ապարների նախական փիսրեցմամբ:

Արտադրողականությունը ըստ լիցենզիայի կազմում է 2.6 մլն.տ հանքաքար: Ըստ տեխնիկական առաջադրանքի՝ 1-3 տարում 2.6 մլն տ/տարի, 4-6 տարում 4 մլն տ/տարի, 7-ից՝ 5.5 մլն տ/տարի:

Հանքվայրի մշակումը կատարվում է 10մ բարձրությամբ աստիճաններով, վերևից ներքև: Ապարների հանույթաբարձումը իրականացվում է էքսկավատոր-ավտոինքնաթափ համալիրով (նախագծում բերված է տեխնիկայի ցանկը), լեռնային զանգվածի նախնական փխրեցումով հորատապայթեցման աշխատանքներով:

Որպես պայթեցման միջոց կիրառվում է դետոնացիոն քուլ, էլեկտրաճայրիչներ և տրոտիլի պայթայուսիկներ: Պայթեցումը կատարվում է հորատանցքային լիցքերի միջոցով, էլեկտրական կարծ դանդաղեցված, որի դեպքում պայթեցման ազդեցությունը դիտվում է որպես մեկ լիցքի պայթյուն (161կգ):

Լցակույտը տեղադրված է հանքից հյուսիս 4կմ հեռավորության վրա: Ընդհանուր մակերեսը՝ 161 հա, ծավալը՝ 92208.8 հազ.մ³: Վերին ընդունող հրապարակը տեղադրված է 2570մ նիշի վրա: Վերջում կումենա 50հա մակերես: Ստեղծվում է 2520 մ նիշում՝ 12 հա, 24880մ նիշում՝ 4.3 հա, 2440մ նիշում՝ 4.4 հա մակերեսով դարավանդներ: Ստորին նիշը 2360մ է:

Հանքվայրի ջրաերկրաբանական պայմանների համաձայն գետնաջրերը բացակայում են, հետևաբար հանքավայրի շահագործման պայմաններում ջրահեռացումը իրականացվում է անմիջապես բացահանքի տարածքը բափկող մթնոլորտային տեղումներից առաջացած ջրհոսքերի հեռացման նպատակով:

Զրահեռացումը իրականացվում է թեք կյուվետների միջոցով կամ ենթարկվում են բնական դրենաժի:

Բացահանքում ջուրն օգտագործվում է տարվա շոգ և չոր եղանակներին աշխատանքային հրապարակների, լցակույտերի և ավտոճանապարհների փոշենստեցման նպատակով, հանքանյութի խոնավացման, ինչպես նաև աշխատողների խմելու-տնտեսական կարիքների համար: Խմելու ջուրը նախատեսվում է մատակարարել Գնդեվազ գյուղի ջրատարից: Տեխնիկական ջուրը նախատեսվում է մատակարարել բացահանքի մոտ գտնվող լճակից:

Համաձայն հաշվարկների փոշենստեցման, հանքաքարի խոնավացման, խմելու և կենցաղային նպատակների համար ջրօգտագործումը հաշվարկված է 11520, 82500, 864.3 մ³/տարի համապատասխանաբար: Աշխատողների սպասարկման և կեղուաջրերի հեռացման համար նախատեսվում է տեղադրել բիոգուգարաններ:

Համաձայն «Գեռքիմ» ՓԲԸ առաջադրանքի իրականացվել են ուսումնասիրություններ բացահանքի շահագործման փուլում փոշու, պայթեցումների, ռադիացիայի, աղմուկի, հնարավոր ազդեցությունների վերաբերյալ:

Մթնոլորտային օդի վրա բացահանքի շահագործման գնահատման համար դիտարկվել է երրորդ փուլ՝ 7-րդ տարին, քանի որ շահագործումը իրականացվելու է առավելագույն արտադրողականությամբ:

Ավտոտրանսպորտի աշխատանքի ժամանակ արտանետումները պայմանավորված են վառելանյութի այրման արգասիքներով, ինչպես նաև փոշով, որն առաջանում է անվարողների և ճանապարհի ծածկի շիման և թափերից փշման և թափման հետևանքով:

Փոշու աղբյուր են հանդիսանում հանման-բեռնման աշխատանքները բացահանքում (հանքաքարի և ծածկաշերտի բեռնում և տեղափոխում, էքսկավատորների, բլուրներների և որիշ ծանր տեխնիկայի աշխատանքը և այլն), ինչպես նաև հորատանցքերի և պայթանցքերի հորատումը:

Փոշու և գագերի (ածխածնի և ազոտի օքսիդներ) համագարխային արտանետումների աղբյուր են ծառայում պայթեցման աշխատանքները: Փոշու և գագերի էմիսիայի անողությունը պայթեցման աշխատանքների ժամանակ միջինը 10 րոպե է, այդ պատճառով նրանք հանապում են համագարկային և մթնոլորտի աղտոտման մակարդակի հաշվառման ժամանակ հաշվի չեն առնվում:

Բացահանքում տեխնիկայի աշխատանքի ընթացքում օգտագործվող յուղերի, կերոսինի, քանայութերի բնական կորուստը հանդիսանում է ածխաջրածիններով մթնոլորտի աղտոտման աղբյուր:

Մթնոլորտ վնասակար արտանետումների քանակը շահագործման ժամանակահատվածում հաշվարկվել է անօրգանական փոշի 1522.0 տ/տարի, ածխածնի օքսիդ 257.3 տ/տարի, ցնդող օրգանական միացություններ 36.67 տ/տարի, ազոտի օքսիդներ 884.32 տ/տարի, պինդ մասնիկներ 25.21 տ/տարի, ծծմբի երկօքսիդ 16.71 տ/տարի:

Համաձայն մթնոլորտում վճասակար նյութերի ցրման հաշվարկների արդյունքների սպասվելիք գետնամերձ կոնցենտրացիաները գտնվում են բնակելի գոտիների համար սահմանված նորմերում:

Համաձայն Wardell Armstrong International-ի հետազոտության հանքարդյունահանման կամ հանքանյութի տեղափոխման ընթացքում փոշու ցրումը լինելու է լոկալ բնույթի՝ ոչ ավել քան 1կմ:

Աղմուկի և վիբրացիայի ազդեցությունը գնահատվել է Wardell Armstrong International և Eddie Jewell Acoustics կազմակերպությունների կողմից կատարվել են հաշվարկներ, որոնց համար հիմք են հանդիսացել Միջազգային Ֆինանսական Կորպորացիայի (ՄՖԿ) «Բնապահանական, առողջապահական և անվտանգության ձեռնարկով» սահմանված չափանիշները, մշակված ըստ Առողջապահության Միջազգային Կազմակերպության (ԱՄԿ), «Աղմուկը բնակավայրերում» ձեռնարկով սահմանված ստանդարտները և ՀՀ «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» N2-III-11.3 սանիտարական նորմերի պահանջները:

Ըստ այդ հետազոտությունների բոլոր մերձակա բնակավայրերում աղմուկի ակնկալվող մակարդակը գտնվում է նորմերի սահմաններում:

Պայյեցումների ազդեցությունը Զերմուկի մերձակա աղբյուրների և Կեչուտի ու Սպանդարյանի ջրամբարների վրա իրականացվել է Wardell Armstrong International և Golder Associates կազմակերպությունների կողմից: Պայյեցուիկի առավելագույն քանակը ընդիջումներով հաշվարկված է 44կգ էմուլսիոն նյութ խոնակ փոտրակներում և 161կգ ամոնիումի նիտրատի վառելիքաբառուկային միացություններ:

Բացահանքերին բնորոշ ուղղահայց պայյեցման համար կանխատեսված մասնիկների առավելագույն արագությունները հաշվարկվել են ցացումների մարման փորձնական հարաբերակցությունների հիման վրա: Հիմնավորված է, որ պայյեցումները չեն կարող բացասական ազդեցություն ունենալ Սպանդարյանի և Կեչուտի ջրամբարների կառուցվածքային ամրողջականության, ինչպես նաև Զերմուկի բնական աղբյուրների վրա:

ՀՀ ՀԱԵԿ և ՀՀ ԿԱ ՄԱԿ ՊԿ ուսումնասիրությունների տարածքում ռադիացիոն ֆոնը գտնվում է նորմերի սահմաններում, իսկ Radman Associates կողմից իրականացված ուղիղորդիչ հաշվետվության արյունքները հաստատում են, որ բնական ծագման ռադիոակտիվ նյութերից առաջացող հնարավոր մասնագիտական ճառագայթահարման դրամաները գտնվում են միջազգային նորմերի սահմաններում և տարածքի հողերի ռադիացիոն բնական ֆոնը ավելի ցածր է քան Հայաստանի Հանրապետության հողերի միջին ֆոնային մակարդակները: Բնական ծագման ռադիոակտիվ նյութերից առաջացող հնարավոր ճառագայթման դրամաները գտնվում են միջազգային նորմերի սահմաններում:

Համաձայն ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի բուսաբանության ինստիտուտի տեղեկանքի առկա հերթարիտումային և գրական տվյալների նշված տարածքում գրանցված չեն ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված հազվագյուտ և ոչնչացող բույսերի տեսակներ: ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի կենդանաբանության և հիդրոլոգիայի գիտական կենտրոնի հաշվետվության համաձայն Ամուսարի տարածքի կաթնասունների բազմազանության արդի վիճակի ուսումնասիրման ընթացքում կճղակավոր կենդանիներ չեն գրանցվել:

Համաձայն 245-71 սանիտարական նորմերի, բազմամետաղային հանքերի համար ՍՊԳ-ն կազմում է 500մ: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ մոտակա բնակավայրը գտնվում է առնվազն 4-5 կմ հեռավորության վրա, հատուկ միջոցառումներ ՍՊԳ կազմակերպման նպատակով չեն նախատեսվում:

Վճարակար նյութերի արտանետման հետևանքով տնտեսությանը հասցված վճար հաշվարկված է 3196489.22 դրամ/տարի: Հողային ռեսուրսների հասցված տնտեսական վճար հաշվարկված է՝ 44585700 դրամ:

Հանքի շահագործման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունը մեղմելու և կանխարգելու նպատակով նախագծում բերված է ազդեցության նվազեցման միջոցառումների ցանկ և դրանց ընթացքի մոնիթորինգի ծրագիր:

Փոշու արտանետումների նվազեցման համար նախատեսվում է տարածքի ջրցանում:

- Քանի որ արտանետումների հիմական աղբյուրներ են հանդիսանում շինարարական տեխնիկան և փոխադրամիջոցները՝ անհրաժեշտ է խստորեն հետևել նրանց տեխնիկական վիճակին:

- Հորատման աշխատանքները նախատեսվում է կատարել Atlas Copco ROC L8 մակնիշի հորատող հաստոցներով, որոնք մշակված են ժամանակակից տեխնոլոգիաներով, ապահովելով փոշու նվազագույն առաջացում:

Հողային ռեսուրսների պահպանման և ռացիոնալ օգտագործման հիմնական միջոցառումներից են հանդիսանում շինարարության ժամանակ խախտված տարածքների օգտագործումը, հանքարդյունահանման աշխատանքների ավարտից հետո խախտված հողերի վերակուլտիվացումը:

Հողային շերտի պահպանության համար նախատեսվում են.

- նավթամթերքների, քայլուղերի պահեստները տեղադրել բետոնապատ մակերեսի վրա, որոնք ունեն անքափան մակերեսային ջրահեռատարներ և ջրհեղեղային ջրերի հավաքման համար նախատեսված դրենաժային համակարգ,

- քափոնների առանձնացման և պատշաճ պահեստավորման աղբարկեցներ, ներառյալ կենցաղային քափոնների համար նախատեսված աղբարկեցների տեղադրումը համապատասխան վայրերում,

- կենսարգմագանության ուսումնասիրության դաշտային ծրագիրը հնարավորություն կտա բացահայտել բույսերի տեսակները նախատեսված առավելագույն ազդեցություն ունեցող տարածքներում, որպեսզի այդ տարածքները հնարավորինս վերականգնվեն և բերվեն իրենց նախարդյունահանման վիճակին:

Ս.թ հովհանք 30-ին ՀՀ բնապահպանության նախարարությունում տեղի են ունեցել հանքավայրի շահագործման նախագծի վերաբերյալ լիազորված անձանց մասնագիտական եզրակացության, համապատասխան պետական մարմինների, ազդակիր համայնքների դեկավարների և հասարակական կարծիքների հասարակական լսումներ, որի արդյունքում հանձնարարվեց փորձաքննական եզրակացության նախապատրաստման ժամանակ հաշվի առնել հետևյալ փորձաքննական պահանջները:

1. Սահմանված կարգով ՀՀ բնապահպանության նախարարություն՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության ներկայացնել հանքի փակման ծրագիրը:

2. Հանքի շահագործման ընթացքում շրջակա տարածքներում կազմակերպել

- Սևանա լճի ջրհավաք ավազանի ջրի որակի մոնիթորինգ,

- շրջակա միջավայրի ճառագայթային մոնիթորինգ:

3. Հանքային իրավունքով ծանրաբենված տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բույսերի և կենդանիների առկայության կամ հայտնաբերման դեպքում առաջնորդվել Ընդերքի մասին ՀՀ օրենսգրքի 26 հոդվածով:

4. Ուկու կորզման գործարանի տեղադրման հարցում առաջնորդվել <<Սևանա լճի մասին>> ՀՀ օրենքով ամրագրված պահանջներով:

5. Հաշվի առնելով նախատեսվող գործունեության կարևորությունը՝ կապված Սևանա լճի պահպանության, Զերմուկ առողջարանային քաղաքի, ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված կենդանիների և բույսերի, ինչպես նաև տնտեսական վնասի հաշվարկների հետ և կարևորելով միջազգային առաջավոր փորձի օգտագործումը, առաջարկել <<Գեորիմ>> ՓԲԸ-ին իրականացնել հանքավայրի ընդլայնման նախագծի միջազգային բնապահպանական փորձաքննություն՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարության հետ նախօրոք համաձայնեցնելով փորձաքննություն իրականացնել կազմակերպության ընտրությունը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Էկո Առողջություն» ՍՊԸ կողմից ներկայացված «Գեորիմ» ՓԲԸ-ի Անուսարի ուսկերեր քայլությունների հանքավայրի շահագործման աշխատանքային նախագծի վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն՝ վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Փոխառողեն՝

Փորձագետ՝

Հ. Գրիգորյան

Ա. Մինասյան